

OBRANA V POHRANIČNOM PÁSME NA ZAČIATKU VOJNY

Stupňujúce sa zostrovanie medzinárodnej situácie nás vojakov núti kritickéjšie a dôslednejšie prehodnocovať stav pripravenosti na splnenie úloh pri rozpútaní a vedení vojny.

Osobitný význam v celom komplexe otázok vzťahujúcich sa k týmto úlohám predstavuje pripravenosť na organizáciu a vedenie obrany na začiatku vojny.

Význam obrany v pohraničnom pásme na začiatku vojny je daný skutočnosťou, že sa o jej spoľahlivosť a odolnosť opierajú všetky ďalšie opatrenia spojené s prevodom ozbrojených síl a štátu na vojnový stav. Aby toto očakávanie armáda splnila, musí byť schopná odraziť prvé pozemné a vzdušné údery nepriateľa, udržať zaujaté postavenia a pásma v pohraničnom priestore a zabezpečiť organizované rozvinutie a vstup do vojny hlavných uskupení prvého operačného sledu.

Schopnosť odraziť prvé vzdušné a pozemné údery nepriateľa pri rozpútaní vojny musí byť zaručená a vierohodná. Táto záruka a vierohodnosť obranných opatrení vyžadujú pravidelné hodnotenie možností nepriateľa v zasadení vzdušných a pozemných úderov s rozpútaním agresie na jednotlivých operačných smeroch a vyčlenenie adekvátneho množstva vlastných síl a prostriedkov na obranu. Hlavnou požiadavkou na obranu v pohraničnom pásme je zabrániť preniknutiu nepriateľa na naše územie a spôsobiť mu také straty, ktoré mu znemožnia v krátkom čase obnoviť útočnú činnosť. Takáto požiadavka si vyžaduje, aby na základe prepočtov možných pomerov síl na jednotlivých smeroch útoku nepriateľa bolo vyčlenené na obranu nie minimálne požadované množstvo síl a prostriedkov ale skôr viac než ukazujú prepočty, aby sa dosiahla spoľahlivosť a záruka udržania stanovených postavení a pásiem obrany. Nestačí však len sily a prostriedky vyčleniť, musí im byť zabezpečené včasné zaujatie, vybudovanie určených postavení a pásiem a prípravu na obranu.

Skúsenosti z Veľkej vlasteneckej vojny, ale i z posledných vojnových konfliktov potvrdzujú následky spôsobené oneskoreným zaujatím a nedostatočnou prípravou obrany v pohraničnom priestore.

Pripomeňme si za všetky skúsenosti Sovietskej armády zovšeobecnené v knihe maršála SSSR Bagramjana „Tak sa začínala vojna“. Divízie prvého sledu

armád prikrytia so začatím agresie fašistického Nemecka nemali zaujaté určené pásma obrany a prakticky boli zasadzované do stretných bojov za nevýhodného pomeru síl. Hitlerovské vojská zasadili do prvého sledu 110 divízií s 2500 tankami proti 83 sovietskym divíziám majúcim v svojom zložení len 1000 tankov.

Preto sa nepriateľovi podarilo preniknúť zostavou sovietskych vojsk a ani protiúdermi armád za použitia mechanizovaných zborov vykonaných na druhý a tretí deň vojny sa postup Nemcov nepodarilo zastaviť. Fašistické vojská za prvý deň vojny prenikli do hĺbky 30—50 km a k 10. 7. 1941, t. j. v 19 deň vojny do hĺbky 350 až 600 km. Táto situácia si vynútila na sovietskom hlavnom velení dať úlohu prisunovanému druhému strategickému sledu prejsť do obrany na dvoch obranných líniah. Prvá prebiehala na čiare Riga, Kyjev, rieka Dnepr a druhá bránila prístupy k Moskve. Takto hlboko členená strategická obrana potom vyčerpala sily fašistov a umožnila v ďalšom období Veľkej vlasteneckej vojny prejsť k rozhodujúcim strategickým úderom.

Z uvedených skutočností boli vyvedené závery o dôležitosti včasného zaujatia a pripravenosti na obranu prvého operačného sledu v pohraničnom priestore na začiatku vojny.

Tieto skúsenosti majú platnosť aj v dnešných podmienkach. O prekvapivé rozpútanie vojny proti socialistickým štátom neprestávajú hlavné imperialistické kruhy usilovať ani v súčasných podmienkach. O tom svedčia snahy velenia NATO o dosiahnutie v Európe takého stavu, aby dobu prevedenia ozbrojených síl na vojnový stav skrátili na 2—3 dni a všetky ostatné opatrenia v príprave na rozpútanie vojny uskutočnili za 10 dní.

Dislokácia ich vojsk umožňuje vyviesť prvosledové útvary do predurčených priestorov za 12—16 hodín, doplniť divízie na plné vojnové počty za 2—3 dni a celé armádné zbory pripraviť na zasadenie do pohraničného zrazenia za 3—6 dní. V týchto normách plánujú pripraviť na použitie všetky druhy ozbrojených síl.

V pásme proti ČSSR môže velenie NATO pri prekvapivom rozpútaní vojny zasadiť v prvom slede do 5 divízií s 1700 tankami za podpory do 500 bojových lietadiel a v druhom slede do 3 divízií s 450 tankami.

Pri rozpútaní vojny po prevode ozbrojených síl na vojnový stav môže proti ČSSR zasadiť v prvom slede do 8 divízií s 2500 tankami a v druhom slede do 8 divízií s 950 tankami za podpory do 700 bojových lietadiel a do 380 bitevných vrtuľníkov.

V prípade rozpútania vojny bez jadrových zbraní by táto začala najpravdepodobnejšie vzdušnými operáciami vojsk NATO. Ak hodnotíme, že v pásme proti ČSSR môže nepriateľ použiť do 500 bojových lietadiel, to pri intenzite 3 vzlety za prvý deň vojny predstavuje do 1500 pôsobiacich moderne vyzbrojených vzdušných cieľov. Pri takomto množstve útočiacich vzdušných cieľov sa musí počítať aj so stratami u našich prvosledových zväzkov, ktoré so súčasným odrážaním vzdušných úderov sa budú pripravovať na odrazenie úderov pozemných síl nepriateľa. Nepriateľské letectvo si bude zrejme vyberať ako objekty svojich úderov najcitlivejšie prvky v zostave našich vojsk. Budú to zrejme miesta velenia všetkých stupňov, spojovacie uzly, prostriedky navedenia nášho letectva, raketové a protiletadlové raketové prostriedky a iné dôležité rádiové objekty. Vyradiť, alebo na určitý čas ochromiť prvky velenia a navedenia bude zrejme hlavnou úlohou prvých vzdušných úderov.

Táto skutočnosť si vynucuje venovať mimoriadnu pozornosť pri riešení otázok ukrytia miest velenia a navedenia a ich spoľahlivej protivzdušnej obrany.

Na útočné použitie pozemných síl nepriateľa v pohraničných podmienkach, na formu ich bojových zostáv bude značným spôsobom vplývať terén, ktorý v prevážnej časti svojou členitosťou a zalesnením nedovoľuje prekonávať štátnu hranicu a pásmo za ňou široké 4—10 km inak než v prúdoch. To môže viesť nepriateľa k snahe prebíjať cestu prúdom pozemných síl, bitevnými vrtuľníkmi, údermi letectva a hromadným použitím taktických vzdušných výsadkov. Pri prekonávaní tohto pohraničného pásma budú zohrávať rozhodujúcu úlohu prvosledové brigády nepriateľa, ich predvoje, prieskumné a predsunuté odriady, ktoré s využitím úderov bitevných vrtuľníkov a ostatných druhov letectva, úderov triestivých rakiet a palieb delostrelectva na tie prvky obrany našich vojsk, ktoré budú prehradzovať smery postupu nepriateľským prúdom, budú mať za cieľ rýchle prekonať pohraničné pásmo a tým zabezpečiť plné rozvinutie vojsk do bojových zostáv a umožniť zasadzovanie ďalších síl na rozvíjanie útoku.

Obrana na štátnej hranici a v blízkom pohraničnom priestore, ktoré označujeme ako prikrytie štátnej hranice, bude stáť pred úlohou odolať úderom bitevných vrtuľníkov a letectva nepriateľa, úderom jeho triestivých rakiet a palbám delostrelectva a zachovať si spôsobilosť odraziť prenikanie prúdov tankov a obrnených vozidiel nepriateľa. Popritom musí byť spôsobilá zničiť nepriateľskú pechotu postupujúcu na bokoch alebo za zostavou obrnených prúdov.

Vychádzajúc z možných účinkov vzdušných a pozemných úderov a palieb nepriateľa je možné odolnosť obrany v prikrytí štátnej hranice zabezpečiť jednak účinnými odvetnými údermi a palbami a jednak spoľahlivou obranou živej sily a palebných prostriedkov v odolných úkrytoch a okopoch.

Vezmáme si príklad, že nepriateľ uskupí brigádu prvého sledu do 3 prúdov a každý prúd bude smerovať na jeden pohraničný prechod. Šírka zostavy brigády by v tomto prípade v závislosti od terénnych podmienok dosahovala do 15 km a hĺbka každého prúdu do 30 km.

Pre úspešné ničenie postupujúcich prúdov brigád prvého sledu sa javí výhodné vytvárať za dôsledného využitia terénu v pohraničnom priestore hlboké pasce zladené s prekážkami a zátarasmi, v ktorých zladí letecké a palebné údery naraz na celú hĺbku postupujúcich prúdov a po častiach ich ničť a zabrániť ich ďalšiemu prenikaniu.

Na vytvorenie a prípravu vojsk pre zladenú činnosť v takýchto hlbokých páscách treba počítať minimálne 8 h svetlého času, čo znovu podtrhuje význam včasného vyvedenia vojsk do určených postavení v pohraničnom pásme.

Činnosť vojsk v pohraničnom pásme musí vytvoriť možnosť pre organizovaný vstup do boja hlavných síl prvého operačného sledu a preto si vyžadujú hlboké a detailné rozpracovanie na všetkých stupňoch velenia a stálu vycvičenosť a pripravenosť veliteľov, štábov i vojsk plniť predpokladané úlohy, ktoré by pred nami hlavne prekvapivým vpádom nepriateľa vyvstáli.

Nie náhodou je v rozkaze MNO na výcvikový rok ukladaná úloha zdokonaľovať prácu veliteľov všetkých stupňov pri príprave a organizácii boja v teréne. Táto požiadavka má svoj význam nie len pre taktické stupne velenia, ale i pre stupeň operačný. Nemôže byť ľahostajné operačným stupňom velenia, ako sú ich predstavy a zámery o ničení nepriateľa na taktických stupňoch pochopené a ako je organizovaná príprava na ich realizovanie. Pri rozpútaní vojny, osobitne v priebehu jej prvého dňa budú zohrávať rozhodujúcu úlohu útvary a zväzky prvého sledu a na splnenie týchto úloh musia byť dokonale pripravené.